

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2010. május

- Zsid 3, 7-8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Farkas Etelka (ev. lelkész, Oroszlány)

A hónap igéje: „A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” (Zsid 11,1)

Észrevetted már, mi minden és mindenki tart igényt a bizalmadra, meggyőződésedre? Felsorolni is lehetetlen. De igaz ez fordítva is: mi mindenben kell megbíznod! Megbízol a gyógyszered hatékonyságában, az élelmiszer rányomtatott szavatossági idejében, a menetrendben, és millió egyéb mindennapos dologban. Fel sem tűnik talán. Egyszerűen csak kialakult, olyannyira, hogy leginkább nemlétek tűnik fel. Ha valaki elveszti a bizalmát vagy meggyőződés nélkül tesz valamit, igen, az szembetűnő. Vajon a hit meghatározásaként itt megjelenő bizalommal és meggyőződéssel hogyan állunk? Nem merülünk-e rögvest szőrszálhasogató vitába a remélt, meg a nem látható dolgok létét illetően? Nem próbáljuk-e őket azonnal racionalizálni?

S nem azért tesszük-e ezt, mert ösztönösen érezzük, hogy a hit fölötté áll a mindennapok természetes jelenségeinek? A megszerzhető vagy elsajátítható képességeknek? A hit magasabb rendű. Távolabbra lát. Átível térbeli és időbeli határokon. Ettől lesz vonzó és megfontoltságra készítő is egyszerre.

Bátor, egyszersmind együgyű is az, aki hisz.

Az egyik vonz, a másik riaszt.

Pedig milyen jó olykor csak átadni magad valaminek, ráhagyatkozni Vala-

kire és tudni, hogy erőfeszítéseid nélkül is pontosan úgy mennek a dolgok, ahogyan menniük kell. Nem történik más, csak aminek történnie kell. Nem kapsz mást, csak amire szükséged van. Ritkán engedi ez az élmény szavakba sűríteni önmagát. De egyszerre a látható világ látható és remélt dolgai is elkezdnek új színben feltűnni. Árnyaltabb értelmet kapni. Ráeszmélsz, milyen jó „Áldó hatalmak oltalmába rejtve” lenni. Amibe nem bekerülni nehéz, hanem onnan kiszakadni fáj.

Mindez közelében sincs a „hiszek én a magam módján” vagy a „hiszem, ha látom” okoskodásának. Ezek ugyanis előbb csapnak be, mintsem eszünkbe jutna kételkedni bennük. Mert a fenntartások, a távolságtartás börtöncellánál is szűkebb falak emelésével akadályozza a szabadságérzést, a tisztánlátást és a derűs megelégedettséget. S tesz aggodalmaskodó, félelmeiktől megbénított, értéket felismerni képtelen földi bolyongókká.

Van meggyetek? – kérdezgetem nyár elején ismerőseimet, terméstől rogyadozó fáimat látva és a tárolási kapacitásomat ismerve. Kérdésemet rendre csak a szedés időpontjának megbeszélése követi és az a jó érzés, hogy örömet szereztem valakinek. Egy alka-

lommal azonban nagy csodálkozás és árnyalatnyi gyanakvás követte. Kiderült: ő azt hitte, kérni akarok tőle, ha neki van... Egy részletesebben megfogalmazott kérdés nyilván elejét vette volna a félreértésnek, de nem érzem feltétlenül szükségesnek minden esetben kifejezni a szándékot. Ismer, bizhatna bennem.

S mert Isten sem fejt ki a hit világával kapcsolatban mindent, számomra is marad az, hogy bízzam benne. Javamat akarja. Azzal is, amit látok és értek, meg azokkal is, amiket nem láthatok, és nem érthetek ma még. De van olyan idő, amikor megadatik a lehetőség megismerni az öt égő lámpású lány lelkületét, vigasztalódnai az Ábrahám kebelén nyugvó szegény Lázár vigaszával, s egyúttal elszörnyülködni a két világ közt tatóngó, tényleg áthidalhatatlan szakadék láttán, sőt megérezni mocskos-ruhás hazavánszorgóként az atyai ölelés mindent feledtető biztonságát. Vagy átélni bármit, amiről Jézus nekem is beszél, amit értem is megtett. Amibe engem is belevon akkor, amikor bizalmat ébreszt a remélt dolgok iránt, és amikor meggyőz a nem látható dolgok létezéséről. Amikor elküldi Szentlelkét, hogy mindezzel már itt és most élni merjek, s akikkel találkozom, ne a hiányát észleljék rajtam. No meg, hogy valóban afelé forduljak, aki joggal tart igényt bizalmamra és meggyőződésemre, anélkül, hogy szándékában állna visszaélni ezzel a bizalommal és meggyőződéssel.

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület főbb információi, eseményei

- Külsővat, 2010. május 8. szombat – templomszentelés

A templom renoválása után hálaadó templomszentelő istentiszteletet tartanak május 8-án, szombaton a külsővati gyülekezetben. A 15 órakor kezdődő alkalom szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Szabó Ferenc lelkésztől kérhető a 20/824-2767 telefonszámon.

- Ostffyasszonyfa, 2010. május 9. vasárnap – templomszentelés

A templom renoválása után hálaadó templomszentelő istentiszteletet tartanak május 9-én, vasárnap az ostffyasszonyfai gyülekezetben. A 15 órakor kezdődő alkalom szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Nagyné Garas Krisztina lelkésztől kérhető a 20/770-3062 telefonszámon.

- Borgáta, 2010. május 15. szombat – emléktábla szentelése

A falu szülötte, a tragikus sorsú Böröcz Sándor evangélikus lelkész tiszteletére a helyi evangélikus harangtorony lábuzatán emléktáblát állít a borgátai gyülekezet. Az emlékmű szentelési szolgálatát május 15-én, szombaton délután 5 órakor Ittész János püspök végzi. Beszédet mond – édesapjára emlékezve – dr. Böröcz Enikő evangélikus lelkész, egyháztörténész.

További információ Cserági István lelkésztől kérhető a 20/824-7230 telefonszámon.

- Bakonytamási, 2010. május 16. vasárnap – emlékezés Tatay Sándorra

Ünnepségsorozat keretében emlékeznek meg Bakonytamásiban Tatay Sándor író születésének 100. évfordulójáról. Ennek keretében hálaadó istentisztelet lesz május 16-án, vasárnap az evangélikus templomban. A 10 órakor kezdődő alkalom igehirdetői szolgálatát Ittész János püspök végzi. Istentisztelet után a gyülekezet megkoszorúzza – egykori lelkésze fiának – síremlékét a helyi temetőben.

További információ Szakos Csaba lelkésztől kérhető a 20/824-4372 telefonszámon.

Győr, 2010. május 22. szombat – Luther-olvasókör

Szeretettel hívjuk és várjuk a győri és Győr környéki pedagógus testvéreket és más érdeklődőt is legközelebbi olvasóköri együttlétünkre. Az alkalom május 22-én, szombaton 10 órakor kezdődik az egyházkerület győri székházában (Bajcsy Zs. u. 26.).

Pongráczné Gaál Elvira és Iső Dorottya szervezők

- Farád, 2010. május 29. szombat – templomszentelési évforduló és lelkésziktatás

A farádi evangélikus templom felszentelésének 225. évfordulója, és a templom környékének megújulása alkalmából hálaadó istentisztelet lesz május 29-én, szombaton délután. A 15 órakor kezdődő alkalom igehirdetői szolgálatát Ittész János püspök végzi. Az istentisztelet keretében iktatja be hivatalába az egyházközség megválasztott lelkészét, Gombor Krisztiánt Gabnai Sándor, a Soproni Evangélikus Egyházmegye esperese.

További információ Gombor Krisztián lelkésztől kérhető a 20/824-8834 telefonszámon.

Egyházkerületünk honlapja az interneten:

<http://nyugat.lutheran.hu>

A Dunántúli Harangszó az interneten:

www.harangszo.hu

Egyházunk honlapja az interneten:

www.lutheran.hu

FELHÍVÁS

*A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
Elnöksége*

*ezúton értesíti nyugdíjas lelkészeit, lelkészözvegyeit,
hogy a június elejére tervezett nyugdíjaslelkész-találkozó
időpontja – a püspök hivatalos külföldi útja miatt –
június 12-én lesz az egyházkerület győri székházában.*

*Az egyházkerület eseménynaptára
honlapunkon is megtekinthető:
<http://nyugat.lutheran.hu/hirek>*

**Egyházunk Elnöksége ebben az évben is kéri
gyülekezeti tagjainkat és minden
– egyházunk szolgálatát támogató –
adózó állampolgárt, hogy adójuk
egyházak részére felajánlható 1%-át a
Magyarországi Evangélikus Egyház
részére ajánlják fel, melynek technikai száma:**

0035

Köszönettel a MEE Elnöksége

vangelikus.hu

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja**

Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

**Lapunk legközelebbi száma
2010. június 6-án
jelenik meg**

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula

Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)

Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. út 26.

Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169

Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639

Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Líceum)

Felelős kiadó: Tölli Balázs

Telefon: 99/512-430

Készült: Újsziget-rota Sárvár – 920 példányban

Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben

Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 40 €

E-mail: harangszo@lutheran.hu

Internet: www.harangszo.hu

ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok 25. A feszület III.

Jézust nyilvánosan feszítették meg. Nem a tömegetől elzárt börtönudvaron, nem a szent város falakkal határolt területén, hanem a mindenki által látható, legprofánabb helyen. Szinte minden evangélista utal erre a nyilvánosságra, amikor a „mellette elmenők” gyalázkodásáról, gúnyolódásáról beszél.

A megfeszítés jelére, a feszületre sem csukódott rá sem a templom kapuja, sem a családi otthon ajtaja, sem a lelkesi hivatal kilincse.

Ahogy „megváltásunk titka” az egész világ nyilvánossága előtt hirdetik, úgy megváltásunk jele sem méltatlan, vagy illetéktelen helyen áll, amikor a szabad térben találkozunk vele. Faluk szélén, utak mentén, templomkertekben, tereken és temetőben, mezőkön, gabonaföldek kellős közepén, szőlőhegyek lábánál is a helyén van. Nem idegen területre tör be erőszakosan, hanem az áldozat jelével hirdeti: „Enyém a föld és annak teljessége”. Nem csupán a teremtés jogán, a gondviselés ígéretével, hanem a keresztföldön rejülő újáteremtés távlatával is az övé.

Sokszor állítottak feszületet határjelzőként is. A mi falunk határát is így jelölték meg. Az egyik határjelző feszület éppen a mi földünk mezsgyéjénél állt. Igaz, hogy a szomszéd falu katolikussága állította, mégsem mondtuk soha, hogy a katolikus keresztnél dolgozunk. Most, már öreg fejjel gondolkodva elmosolyodom magamban: igaz, hogy a feszület töve a mezsgyén állt, de egyik karja átnyúlt a mi falunk földje fölé. Határjelzőnek szánták, pedig a határtalan szeretet jele.

Legtöbbször útkeresztezésekben állították fel. Nem települések irányát vagy

távolságát jelezte. Meditációs jelnek szánták. Kettős értelemben is: akármelyik úton megy, menj „Isten hírével”, a feszülettel jelzett jó hír lelkületével. De közben gondolj arra, hogy az út Krisztustól Krisztusig vezet. Földi úti célunk lehet rövidebb vagy hosszabb, választhatunk jobb vagy silányabb minőség között, forgalmasabb vagy nyugalmasabbnak ígérkező közül, de Istenhez a feszülettel jelzett vezet.

Gyerekkoromban még gyakran lehetett nem utak mellett, vagy útkeresztezésekben álló feszületet is látni. Szántóföldek, művelt területek kellős közepén is. A nagyüzemi termelés, meg a mögötte meghúzódó ideológia ekéi sokszor döntötték ki „véletlenül” ezeket. Útban voltak. Pedig talán baleset helyét, villámcsapás áldozatát, vagy erőszakos halál helyét jelölte. Vagy annak a hálóját, aki amerikás magyarként bányászkodott – mint anyai nagyapám –, hogy a kevéshez még egy keveset ragasszon családja kenyeréért. Ezeket a keresztek általában a következő tulajdonos is tiszteltben tartva szántotta körül. Többségében az állítatók névt is bevették a feszület lábába, de szinte sohasem hiányzott róla: „Isten dicsőségére emelte...”

Evangélikusok ritkán állítottak ilyen feszületeket. De örülök, hogy nem ezzel a negatívummal kell befejeznem. Az utóbbi években valami változás történt ezen a téren. Egyházkerületünk területén három hiteles esetről beszélhetek. Ostffyasszonyfa határában egy evangélikus testvérünk fejtett ki a bozótból és állított helyre egy kőkeresztet. Tordason ökumenikus közösségben tették ugyanezt. Lajoskomáromban pedig evangélikus unoka vette gondozásba a katolikus nagyapa állította feszületet.

Talán azzal kellett volna kezdenem, amit most a végén szóról szóra idézek. Az alábbiakat Kovács Imre lelkésztestvérünk fogalmazta meg az ostffyasszonyfai határban álló kőkereszt „kiszabadítása” és felújítása kapcsán:

„Útszéli kereszt. Csak áll némán az utak mentén, földek peremén, elhagyott temetők közepén. Valamikor régen, a kutak mélyébe temetett időben, megsüvegelte az ökörrrel szántó, a szekéren járó. Az autó elzúg mellette, a repülőből nem is látszik. Mindegy. Ott van, és ott marad. Kőkereszt – magát meg nem tagadhatja. Marad és hallgat, ahogy eddig is hallgatott.

Eső veri, szél fújja, fagy mállasztja, kezét, lábát leveri az embernek fia. Megteheti.

Csak áll némán, mint ősmintája, az első – ott a Koponya-hegyén – az utolsó kiáltás után beálló csendben. Elvégeztetett. A test megtörtetett – és immár végérvényesen ránk maradt az, ami nekünk adatott.

Földbe esett búzaszem, s így nem maradhatott egymaga. Hajt kétezer éve, csendben, mint a fák. Kihajtott belőle ének, költemény, templomtorony, orgonaszó meg harangszó, imádság meg prédikáció. Égi és földi szerelem.

Meg útszéli kereszt. Leverhető karú, le törhető lábú, néma kőkereszt. Ám hallgatása nem a csendbe tért holtaké, hanem annál nagyobb. Azé, aki felhossa napját jókra és gonoszokra, esőt ad igazaknak és hamisaknak.

Néha jön valaki, bemeszeli vagy virágot rak a tövéhez. És csak ő, aki egészen közel, a lábánál áll, és innen néz fölfelé, láthatja meg, hogy valaki ott van fölébe kifeszítve – ég és föld közé van kifeszítve.”

Dr. h. c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

Egyháztörténeti mozaikok...

A missziói munka fellendülése: Wilhelm Löhe (1808–1882) élete és szolgálata

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az evangélikus külmisziói munka nem Löhével kezdődött. Elég csak a 18. századi herrnhuti mozgalmat említeni, ez a közösség misszió-történészek szerint egymaga többet tett a külmiszióért, mint sok más egyesület együtt. Másokat is lehetne említeni. Mégis Löhét tekintjük az újkori misszió indítójának mondatával, „teológiájával”, mely így hangzik: „a misszió, az egyház mozgásában.”

Gyermekkorára neki is nehéz volt. Nyolc éves korában veszítette el édesapját. Soha nem felejtette el azokat az „áhitatokat”, amelyek alkalmával az özvegy gyermekeit nevelte. Édesanyja halálos ágyánál meg kellett ígérnie, hogy lelkész lesz. Hosszú és nehéz körülmények között végzett tanulmá-

nyai és segédlelkézi szolgálat után a dettelsauai gyülekezet hívta meg lelkészeül.

Szívében és gondolatai középpontjában az egyház, és annak szolgálata élt. Érdekes csak felsorolni néhány róla írt könyvet: „Löhe, mint prédikátor”, „Löhe, mint liturgus”, „Löhe, mint tanító és lelkigondozó”. Műveinek kiadója Ganzert írja: „Egész élete és munkája egy ének az igaz egyházról, amely az istentiszteleten megragadottságban az Urat imádjá, a közösségben tagjait ápolja, és az emberek között Urának szolgálólánya.”

Az akkori kis falu, Neuendettelsau valószínűleg „búcsújáráshelyé” lett, mert igehirdetési vonzattal. Ezen kívül – nem könnyű munkával és meggyőzéssel – bevezette gyülekezetében a magánygónást, és valóban

ünneppé tette az úrvacsora szentségével életét. Löhe – egyesek szerint – az egyház „újabb reformátora”.

A minket érdeklő munkája úgy indult, hogy felfigyelt az akkori nagy kivándorló hullámra. 1846-ban egy lutheránus kolóniát alapított Michiganban. De a közösség gondozásával nem elégedett meg, így egy évvel később életre kelt és egyre erősödött az indián misszió. Neuendettelsau ma is a bajor misszió centruma, egyházunk és Evangélikus Külmisziói Egyesületünk partnere. Nemcsak vallotta és tanította, de gyakorolta, hogy az élő egyház valóban mindig „mozgásban” van.

(Folytatás a 4. oldalon.)

